

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

Stödmaterial - Pedagogisk kartläggning i förskolan

Syftet med detta kartläggningsmaterial är att det ska fungera som ett stöd i att skapa en helhetsbild av barnets situation i förskolan. Det ska också bidra till att öka förståelsen för barnets förutsättningar och behov i olika situationer, relationer och lärmiljöer i förskolan. Kartläggningen görs på organisations-, grupp- och individnivå och kan användas för att ge struktur åt iakttagelser och reflektioner samt ligga till grund för beslut om fortsatta stödinsatser.

1. Uppmärksamma rektor om att ett barn kan vara i behov av särskilt stöd. Rektor ansvarar för att en pedagogisk kartläggning påbörjas och genomförs i samarbete med pedagogisk personal i förskolan. Kartläggningen dokumenteras i Unikums stödinsatsmodul eller där rektor för förskolan har angett att den ska dokumenteras. För mer information om Unikums stödinsatsmodul, se länk nedan.
2. Planera kartläggningen tillsammans. Varför gör vi kartläggningen? Vad är syftet? Vad vill vi ta reda på? Vem ska medverka? Vem ska vara ansvarig? När ska den göras? När ska den vara klar?
3. Kartlägg barnets situation i förskolan på organisation, grupp och individnivå. Se exempel på frågeställningar nedan.
4. Ge vårdnadshavarna möjlighet att ge sin bild av deras barns situation i förskolan. Barnet ska utifrån sin förmåga vara delaktig i kartläggningen. Se exempel på frågeställningar nedan.
5. Gör en sammanfattning och analys av kartläggningen. Beskriv styrkor och behov på organisations, grupp och individnivå. Analysen ligger till grund för beslut om särskilt stöd och planering av stödinsatser.
6. Om barnet är i behov av särskilt stöd upprättas en handlingsplan. Rektor ansvarar för att handlingsplan upprättas- i samarbete med personalen och i samråd med vårdnadshavarna.

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

Exempel på frågeställningar att använda vid pedagogisk kartläggning

Observera att detta endast är exempel på frågeställningar och att samtliga frågor inte behöver besvaras. Svara på de frågeställningar som är relevanta för syftet med kartläggningen.

Frågorna kan också användas som diskussionsunderlag för arbetslaget, där den som är ansvarig för kartläggningen skriver ihop en sammanfattning för varje nivå. Exempelvis "På organisationsnivå ser vi..." "På individnivå visar våra observationer att..."

Organisationsnivå – Barnet i mötet med vår organisation

Resursfördelning

- Vilka gemensamma resurser finns att tillgå på förskolan? Lokaler, utemiljö, ekonomi, personal, etc.? Hur påverkar resursfördelningen barnets situation?

Personalens kompetens

- Vilka kompetenser finns att tillgå inom verksamheten?
- Vilka möjligheter finns för kompetensutveckling utifrån barnets behov? Har personalen kompetens kring pedagogiska konsekvenser av eventuell funktionsnedsättning?

Grundstruktur

- Har förskolan gemensamma arbetsformer och grundstrukturer för det pedagogiska arbetet med målområdena i läroplanen? Har detta betydelse för barnets situation i förskolan, i så fall hur?
- Vilka möjligheter finns för planering, uppföljning och reflektion för arbetslagen? Påverkar detta barnets situation i förskolan?
- Hur ser arbetslagen ut? Är de optimalt organiserade utifrån barnets behov?
- Hur ser schemat ut? Hur är tiden fördelad? Svarar schemat och tidsfördelningen mot barnets behov? Finns det möjlighet att påverka schemaläggningen?
- Hur organiseras barngrupperna på förskolan? Åldersindelning/åldersblandat? Påverkar detta barnets situation i förskolan?

Samarbete och stödfunktioner

- Vilka samarbetsformer finns mellan arbetslagen på förskolan? Vilka samarbetsformer finns mellan förskolan och hemmet? Påverkar samarbetsformerna barnets förskolesituation?
- Finns det möjlighet till samarbete mellan personalen/avdelningarna/vårdnadshavarna gällande barnets behov?
- Vilka stödfunktioner finns det tillgång till internt/externt? Tex specialpedagog, psykolog. Finns det möjlighet till handledning?

Gemensamma värderingar

- Vilka gemensamma värderingar och attityder präglar verksamheten vad gäller förskolans uppdrag och ansvar?
- Hur arbetar vi med värdegrundsfrågorna i en förskola för alla?

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

- Vilken människosyn, kunskapssyn och syn på lärande finns hos ledningen och i arbetslaget? Har vi olika förväntningar och krav på pojkar och flickor, barn från olika samhällsklasser, barn med annan etnisk bakgrund? Vilka konsekvenser får det för barnet?
- Ser vi barn med svårigheter eller barn i svårigheter? Vad är skillnaden? Har vi samsyn i arbetslaget? Vad får detta för konsekvenser för barnet, samarbetet mellan oss vuxna och vilka insatser vill vi göra?

Gruppnivå - Barnet i mötet med våra lärmiljöer

Vår pedagogiska lärmiljö

- Vilka undervisnings- och arbetsformer använder vi i gruppen? Finns det utrymme för variation? Vad fungerar bra för barnet i olika planerade och spontana undervisningssituationer? Vad kan bidra till att svårigheter uppkommer?
- Vilka möjligheter finns det att göra flexibla grupplösningar? Vilka gruppstorlekar behöver barnet i olika situationer?
- Hur ger vi information och instruktioner i gruppen? Muntligt, visuellt eller genom en kombination? Vad behöver barnet för att ta till sig och förstå information och instruktioner? Vad kan bidra till att svårigheter uppkommer?
- Hur tydliggör vi innehållet för dagen och olika aktiviteter? Hur fungerar detta för barnet?
- Vilket material, digitala lärverktyg, hjälpmedel etc. har vi tillgång till i gruppen? Vilka fungerar för barnet?
- Finns det möjlighet till delaktighet vad gäller undervisningens utformning i den grupp barnet ingår i? Har barnet möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar?
- Hur är olika övergångar och rutinsituationer organiserade för gruppen? Hur fungerar det för barnet?

Vår sociala lärmiljö

- Hur ser gruppsammansättningen ut? Hur många vuxna finns i gruppen?
- Hur är klimatet i barngruppen? Tillåtande? Stödjande? Försvarsinriktat? Finns det trygghet och arbetsro? Hur påverkas barnet av det sociala klimatet i gruppen?
- Hur skapar vi möjligheter för barnen att mötas i fri och strukturerad lek? Vad behöver barnet för att kunna delta i leken och samvaron med andra barn och vuxna? Vad kan bidra till att svårigheter uppstår i leken och i mötet med andra barn och vuxna?
- Hur tydliggör vi gemensamma regler, normer och värderingar för barnen i lek-, lär- och rutinsituationer?
- Hur är barnets relationer till andra barn i gruppen? När fungerar det bra och när uppkommer det svårigheter?
- Hur ser relationen mellan pedagoger och barn i gruppen? När fungerar relationen med pedagoger bra för barnet och när fungerar det mindre bra?
- Hur bemöter vi barnen i konfliktsituationer?
- På vilket sätt tar vuxna på förskolan ansvar för situationer som uppstår?

Vår fysiska lärmiljö

- Hur är vår fysiska lärmiljö organiserad? Hur använder vi de olika rummen? Finns det outnyttjade plaster som vi kan utveckla? Har vi fasta eller flexibla lärmiljöer? Går det att skärma av/dela in i rummen i mindre rum? Hur påverkar det barnet?

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

- Hur tydliggör vi var material och saker finns och vad man kan göra i de olika miljöerna? Muntligt, visuellt, genom en kombination?
- Hur är ljud-, ljus-, luft och doftmiljön i lokalerna? Hur påverkas barnet av detta?
- Hur lärmiljön organiserad och anpassad för vila och återhämtning, mat, toalett och av- och påklädningssituationer? Hur fungerar det för barnet?
- Hur påverkas barnets möjlighet till delaktighet i lek och lärande av den fysiska lärmiljöns utformning inne och ute?

Individnivå – Barnets förmågor, utveckling och lärande

Barnets och vårdnadshavarnas bild av barnets situation i förskolan

- Hur ser barnet på sig själv och sin situation i förskolan? Se stödmaterial "Exempel på frågeställningar till barnet"
- Hur ser vårdnadshavarna på deras barns situation i förskolan? Se stödmaterial "Exempel på frågeställningar till barnet"
- Hur ser barnets närvaro ut? Har vi gjort några anpassningar för att öka barnets närvaro?

Barnets tal, språk och kommunikation

- Hur ser barnets tal- och språkutveckling ut? (uttal, ordförråd, meningsbyggnad)
- Förstår omgivningen barnet?
- Hur är barnets förmåga att förstå muntlig information?
- Hur fungerar barnets kommunikation? Hur, när och med vem kommunicerar barnet?
- Hur förstår och använder barnet icke verbal kommunikation? (tonläge, mimik, kroppsspråk, gester)
- Vilket stöd har barnet tillgång till i kommunikationen med andra? Har det gjorts några anpassningar? Hur har de fungerat?

Barnets samspel

- Hur ser barnet sociala samspel ut?
- Hur söker barnet kontakt med andra barn/vuxna?
- Hur och när samspelar barnet med andra barn? Med vuxna?
- Vad utmärker situationer där lek och samspel fungerar/inte fungerar?
- Vilka lekstrategier använder barnet sig av?
- Stannar barnet kvar i aktiviteter med andra barn?
- Hur samspelar barnet i strukturerade/ostrukturerade situationer?
- Hur hanterar barnet turtagning?
- Vilket stöd har barnet tillgång till i lek och samspelssituationer? Har det gjorts några anpassningar? Vilka? Hur har de fungerat?

Barnets koordinationsförmåga och kroppsuppfattning

- Hur ser barnets grovmotoriska förmåga ut?
- Hur ser barnets finmotoriska förmåga ut?
- Har barnet behov av hjälpmedel?
- Har det gjorts några anpassningar? Vilka? Hur har de fungerat?

Barnets koncentrationsförmåga

- Hur ser barnets förmåga att kunna påbörja, genomföra och avsluta aktiviteter ut?

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

- Vad utmärker situationer där barnet har lättare/svårare för att bibehålla koncentration/uppmärksamhet?
- Har det gjorts några anpassningar? Vilka? Hur har de fungerat?

Barnet i rutin- och omsorgssituationer

- Hur hanterar barnet rutin- och omsorgssituationer som t.ex. lämning/hämtning, måltider, vila, toalettbesök/blöjbyte, av- och påklädning?
- Hur hanterar barnet avslut och övergångar mellan olika aktiviteter under dagen?
- Hur agerar barnet vid förändringar som är förberedda/oförberedda?
- Hur hanterar barnet valsituationer?
- Hur klarar barnet av situationer där det uppstår väntan?
- Vilket stöd har barnet tillgång i olika rutin- och omsorgssituationer? Har det gjort några anpassningar? Vilka? Hur har de fungerat?

Barnets lärande, intresse och motivation i olika situationer och lärmiljöer

- Vad utmärker situationer där barnets lärande fungerar/inte fungerar (aktiviteter, tid på dagen, gruppstorlek och annat som påverkar barnet)? Vilket stöd har barnet tillgång till i olika lärsituationer?
- Vad väljer barnet att sysselsätta sig med? Vad fångar barnets intresse? Hur tar vi tillvara barnets intressen?
- Vad är barnet motiverad till respektive saknar motivation till i olika aktiviteter och situationer? Själv/tillsammans med andra barn/pedagoger? Hur bidrar vi till att öka barnet motivation och lust att delta och prova olika aktiviteter, material och lärmiljöer?
- Hur reagerar barnet på krav och situationer där barnet inte får sin vilja igenom? Vilket stöd ger vi barnet i dessa situationer?

Ansvar och inflytande

- Vad kan barnet ha ansvar för på egen hand?
- Vad behöver barnet hjälp med att ta ansvar för och ha inflytande på?
- Hur är barnets initiativförmåga?

Utveckling av självförtroende

- Vad behöver barnet för att självkänslan ska stärkas och självförtroendet öka?
- Vad kan vi vuxna göra för att öka möjligheterna för barnet att lyckas?
- Hur kan vi vuxna hjälpa barnet att få ökad tillit till sin egen förmåga?
- Hur kan vi vuxna hjälpa barnet att ha realistiska förväntningar på sig själv?

Trygghet, lugn och ro

- I vilka situationer verkar barnet känna trygghet?
- Vilka möjligheter finns att ge barnet extra lugn och ro?

Sammanfattning och analys av kartläggningen

- Vilka styrkor har vi sett på organisations-, grupp-, och individnivå?
- Vilken eller vilka lärmiljöer och situationer behöver vi förbättra för barnet på organisations- grupp- och individnivå?
- Finns det behov av fortbildning/handledning för att möta barnets stödbehov?

Skol- och fritidsförvaltningen
Elevhälsan

- Har vi samsyn och ett välfungerande samarbete i arbetslaget? Med andra avdelningar? Med vårdnadshavarna? Finns det behov av gemensamma eller förändrade strategier/samarbetsformer?
- Vilka förutsättningar har barnet att förstå, delta och utveckla sina förmågor i olika aktiviteter, situationer och lärmiljöer?
- Vilka anpassningar och stöd har fungerat bra för barnet?
- Finns det behov av ytterligare anpassningar/stödinsatser för att öka barnets förutsättningar att kunna förstå, delta, utvecklas och lyckas i olika lärmiljöer, relationer, aktiviteter och situationer på förskolan?

Behov och beslut

- Vad är barnets stödbehov i olika situationer och lärmiljöer i förskolan? Vilka anpassningar och stödinsatser tänker vi kan möta barnets behov? Är barnet i behov av särskilt stöd?